

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 28

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Nord-Rana

Emne:

Bygdelag: Alteren-Altermark

Oppskr. av: Anders Forsmo

Gard: Granmo

(adresse): Båsmo

G.nr. 142 Br.nr. 2

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Av egen og andres røynsle
- B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- Sp. 1: En kan trykt si at bruken av melk har minket nå etter at salget av melk har tatt til.
- Sp. 2: Før forekom det ofte at en drak skummanelk som leskedrik uten at en åt, men med dette er det slut nå.
- Sp. 3: Før drak en ofte skjør og saupbleng etter at en hadde kjernet smør, dette var da mest om sommeren når det var varmt. Før bruka en også meget rømmekolle, (helmelk silt i traug), senere i tallerkener eller andre kjørelar av krus. Denne spiste en så med flatbrød og tynnmelk til. En kunne da enten spise det tørre flatbrø i betar og der-til spise rømmekollen med den derpå helte tynnmelk på med en ske. Eller en kunne røre rømmekolle og tynnmelk sammen med en ske, så brøt en flatbrødet i biter hadde det oppi og rørte sammen. Før brukte en traug eller boller til dette, og derav spiste hele familien og fremmede onne-folk om en hadde. Også rømmekolle brukes det mindre av nå enn før, og den siles da alltid i tallerkener hvorav bare en spiser.
- Sp. 4: I så lang tid tilbake som gamle folk kan huske har det ikke vært brukt øl i så stor målestok at en kan si det har hatt noen som helst betydning. En kunne jo når det var varmt om sommeren lage et eller annet slags øl til leskedrik, t. eks. myseøl. Men heller ikke dett har vært meget brukt.
- Sp. 5: Når en tok til med å drikke kaffe i bygden er ikke så godt å si, gamle folk ved å fortelle at den var kommet i bruk for 90 år siden, men at bruken til å begynne med var sparsommelig. Vi har en fortelling her fra bygden fra kaffens første tid om en bonde som brukte å koke og selge kaffe til tjenerne. Prisen var da 5 øre pr. kopp.
- Sp. 6: Kaffen tok vel til å bli kvardagsdrik noe før århundredskiftet.
- Sp. 7: Det kan variere litt med kaffedrikkingen fra gård til gård, men en kan vel si at regelen er den at der drikkes kaffe tre ganger daglig. Om morgene, når en står opp, ettermiddagskaffe og så til nons. I almindelighed drik-det to a, tre koper hver gang.

- 2
- Sp. 8: Kaffen lages alltid på det vis at en har grovmalt kaffe opp i kokende vatn. Før brukte en alltid noe kaffetilsetning (sikori), nå brukes den aldrig. Før var det vanlig å ha salt i kaffen, men det er det slut på nå. Klåreskinn tørret skinn av torsk var alm. i bruk til omlag 35-40 år siden, men også med bruken av dette er det slut. Andre klåremidler vites ikke å ha vært i bruk. Å spå i grus vites ikke å ha vært brukt uten enn eller annen gang for moro, og noen serlige regler kjennes ikke.
- Sp. 9: Sukker har det så vit vites alltid vært brukt til kaffen, før var det mest brunsukker eller klypt toppsukker, men etter at de ferdiglagede fabrikkframstillede tabletter kom på markedet har disse vært brukt.
- Sp. 10: En har alltid brukt fløite eller føltemelk i kaffen. Før det vil si for mere enn firti år siden nå en melket sauene kote en som regel noe av denne og brukte i kaffen. Det er ikke kjendt at noen har brukt egg i kaffen.
- Sp^x 12: Te har hverken før eller nå vært brukt som kvardagsdrikk, men bare ved enkelte høve og da alltid av kjøpete.
- Sp. 12: Brennevin har ikke vært meget nyttet til kvardags, det var enkelte som før brukte å gi slåttekarene en dram før de gik på arbeide om morgene, og så har det vært endel brukt ved serlige anledninger som båtsetting.
- Sp. 13: Brus eller noe slags kjøpe øl brukes det ikke til kvardags.

5420

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING